

NAŠ GLAS

Glasilo javnih namještenika u kraljestvu Srba, Hrvata i Slovenaca.

Uredništvo: Ljubljana, Rimski cesta št. 20/II. Rokopisov ne vraća, ako se ne priloži znak. Dopise u latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu u Ljubljani. Hrvatske in srbske dopise je pošiljati le potom organizaciji, ki so za vsebino odgovorne.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošlje po nakaznici oziroma položnici le u Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/L. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Cijena u prodaji 1 K.

Naš Glas izlazi u tjednu svakog četvrtka.
Godišnja pretplata K 52—
Polugodišnja „ 26—
Četvrtgodišnja „ 13—
Za inozemstvo dodati poštarinu. Oglasi po ejeniku.

Цена у продаји 1 К.

Наш Глас излази седмично сваког четвртка.
Годишња претплата К 52
Полугодишња „ 26
Четвртгодишња „ 13
За иноземство додати поштарину. Огласи по тарифи.

Prof. Josip Barač (Split):

Nova publika.

Recimo, ratna publika! nazovimo je novom plutokracijom ili novim talogom ljudskoga društva!

Slika mi se prikazala jednom u splitskom kazalištu, pa kad govorim o novoj publici, govorim, radi prigode, o pozorišnoj, današnjoj publici, i to o onoj publici, koja se sada, puna prkosa i bahatosti bani i šopiri na prvim mestima, koja se plaćaju gomilama bankovnih nota.

I kako govorim o kazalištu, tako bih mogao da zaredam i o drugim našim institucijama, javnim i privatnim, pokrajinskim i državnim, u koje nametljivo prodiru ova stvorenja gnjusnoga Marta, ove krvopije današnjega društva.

No ja bih radije uzeo pitanje s drugoga kraja, pa bih ovom članku mogao da nametnem ovaj značajni naslov: **Kriza intelektualaca i propadanje duševnih radnika.**

Bacimo samo letimičan pogled na zvanična i nezvanična mesta u našem javnom i privatnom životu, pa ćemo lako prosuditi, kako se je društvena situacija preokrenula, kako se je razbio onaj minimum harmonije, na kojoj se osniva duševni uzgoj naroda i prema tome i moralni napredak države. I, na žalost, lako je konstatovati poraznu činjenicu: **da se je preokret izvršio na štetu zdravoj narodnoj kulturi, naprednim načelima, estetičkim, dobroti i lepoti.**

Veći dio ove nove publike dolazi u teatar, ne da se okoristi, da se oplemeni i da uživa darove blagorodne Talije, koje će deliti i drugima, već da namakne i sebi luksuz nesvesne životinje, kojoj se hoće onoga nesvesnoga uživanja i gospodstva što se radja u čovjeku, koji je, bez nauka, bez uzgoja, bez rada, kaišarskim pohotama i kradjama, preko noći nagomilao tisuće i milijone, ili se jednim smionim skokom, jednom nepoštenom klevetom, jednim bestidnim ulizivanjem postao visokim činovnikom sa vidljivim i nevidljivim dnevnica i svakako, nevidljivim poslovima!

Ova čeljad, dakako, nemaju ni osećaja, ni svesti, ni savesti, ni razložitosti: dakle ni čma ni srca, pa ne mogu da razume, ni što je dobro ni što je zlo, ni što je lepo ni što je ružno, ni što je narodu i državi korisno ni što je nekorisno.

I tako biva, da se ovi novi arbitri u ljudskom društvu, ovi satiri lepote i uljudbe, nametnuti u ovom smrdljivom zraku današnjega komešanja, sedeći na mekim foteljima sa svojim ženama ili metresama — poligamija je prva reforma ove elite! — smeju najpotrebnijim momentima tragične samilosti i straha, a plešću oduševljeno i najprostijoj tiradi cirkusa ili šantana. Istotako i improvizovani visoki upravni postupaju u današnjoj teškoj drami i bolesti našega društva s najozbiljnijim problemima državnoga života.

I dok se ovako neotesani, besvesni i bezdušni svet bani i vredja osećaje ukusa i skladnosti, dotle najveći dio one publike i onih gradjana, koji predstavljaju prosvetu, duševni rad, uljudbu i poštnu inteligenciju našeg naroda, čami gladan ili oskudan kod svoje kuće ili, izvan svojega posla, obavlja koji posao niže vrste ratnomu trgovcu ili političkomu kartašu sumljive proveniencije. Sretan je taj jadnik, ako tako smogne par stotina kruna, da umiri najkobnije potrebe dana i života.

A umetnost? a znanost? a lepota? a javni život? a domovina? a upravnička moralnost države?

Ti se pojmovi, jednom tako mili i živi u njegovoj istančanoj duši, sve više gube i blede, pamet mu i srce sve više tupe i tvrde i odvrću ga od lepote i dobrote.....

Tako su mnogi narodni trudbenici, pučki učitelji i činovnici nestalna ideala, već zapustili školu i ured i etičke ideale, pa uskočili u trgovce i posrednike i bankire, ili, u ovo, eri protekcije i korupcije, u debele, deblje i najdeblje činovnike i savremene velikaše.

Jer, ko prestavlja u nas pravo intelektualce? U našem narodu, koji je morao da izdrži borbu za elementarna prava i najpreče prosvetne potrebe, nije mogla da se razvije intelektualna elita, slobodna od tvrde i okrutne brige svagdanjice, te neprijateljice duševnoga rada i zdravog državnog napredka.

Sva se je elita, gotovo sva, uvrstila u malen broj slobodnih pravnika, u profesore, suce, lekare, učitelje i u one duševne radnike, koji se nazivlju danas onom prezaičnom i beskrvnom, indiferentnom i kolektivnom imenicom — činovništva!

Svima ovina zavisi eksistencija o platama, što ih narod, dakle država, njima duguje za njihov težak, glem i neophodno nuždan rad za **eksistenciju svega, što u narodnu žive i deluje.**

Pa što biva?

Sve je gotovo, udešeno tako, da ubije ovaj najodličniji elemenat narodnoga i državnoga života. Treba se upravo snabivati od čuda, kako danas neki ljudi, koji su do jučer bili u uredima i kancelarijama, najednput zaboraviše svoju prošlost i, aristokratskom surovošću, prosuđuju svaki pokušaj ovih intelektualaca, da podignu sebe i državu na pristojnu visinu, gledajući haračenje ove nove publike.

Abrahami i Majeri odnose milijone i milijarde, koje se puštaju u svet, kao da su prnje, i niko da se za to makne, kao što se i nikoga ne tiče, što time država gubi deset puta više milijona nego li iznose oni milijoni, koji bi spasili narodnu inteligenciju od očite propasti.

Ali nova publika, koja je osvojila lože i sedalice po kazalištima i po pokrajinskim institucijama, neće biti sutra zadovoljna sa onim, što je osvojila! **Albahari, Majeri i Konl** neće biti zadovoljni samo s milijonima, a bez političkoga gospodstva! A ko će ih bolje u tome poslužiti nego improvizirani bogataši i improvizirani upravni?

Nova će publika — a kazali smo, da je to talog našega društva — hteti, da zasedne još i druga nova mesta: u svim novčanim zavodima, na državnim monopolima, na konsulatima, u poslanstvima, u parlamentu i na ministarskim foteljima, a da ne govorimo o općinama i socijalnim skrbima: **l'appétit vient en mangeant!**

Pa što onda?

Kao što taj besvesni vulgus ni je imao savesti, da guli narod i pije krv brata svojega „svojom trgovinom“ svojom upravom, tako će sutra haračiti i trovati i državni, politički i kulturni naš život. Kao što je laka srca trgovao s Turčinom i Talijanom i Bugarinom, uz krvnički dobitak, i kao što je manipulirao važnim državnim mestima, tako će sutra izdavati najvitalnije narodne interese, sa položaja, što ga je stekao bez rada, bez zasluge i bez poštenja.

Što dakle da uradimo — dok je još na vreme — od te nove publike ili, da

se tačnije izrazim, kako da uklonimo propast morala i propast poštenih intelektualaca?

Odgovor imajo oni, koji danas imajo u svojim rukama i vlast i sredstva.

Uhapšeni činovnici pušteni iz policijskoga pritvora. — Daljnji postupak drž. nadodvjetništva.

Zem. vlada odredila je, da se puste iz policijskoga zatvora uhapšeni činovnici. Kad im je to redarstvo proglasilo sa obrazloženim riješenjem, zaključili su uhapšeni, da oni iz zatvora ne će ići, dok se ne puste iz pritvora svi politički uhapšeni. Pred večer se je sakupilo po ulicama više stotina javnih namještenika, pa su pošli na Markov trg, no redarstvo ih je zadržalo u Mesničkoj ulici i dopustilo samo, da se izašlje jedna deputacija. Deputaciju je primio upravitelj unutarnjeg odsjeka, banski savjetnik dr. Teodor Bošnjak, i kad je deputacija saopćila, da dr. Benković i drugovi ne će da idu iz zatvora prije nego se puste ostali politički uapšeni, te kad je to deputacija od vlade tražila, pročitao je banski savjetnik dr. Bošnjak deputaciji ovaj banov odgovor: G. ban stoji u demisiji i rješava samo tekuće poslove. Pošto je danas primio izvještaj, da je sinoć okončan izvidni policijski postupak protiv dra. Benkovića i drugova, to je s razloga, što je otpala mogućnost koluzije, odredio i odrediti morao dokinuće izvidnog pritvora i podjedno je naredio državnom nadodvjetništvu daljnji zakoniti postupak. — U stvari ostalih političkih uapšenika ne može gosp. ban takove dispozicije izdati, jer je ova kaznena stvar posve druge naravi i nalazi se u posve drugom stadiju postupka. Deputacija si je ovo pribilježila i udaljila se je. Po kroničarskoj dužnosti beležimo, da je bivši gradski načelnik i jedan od prvaka narodnog kluba dr. Srkulj uočljivo konferisao sa doktorom Stožikom.

Tako so poročale zagrebske „Novine“, ljubljanska „Jugoslavija“ pa je izvalila sledeće kukavičje jajce:

Joža Bekš (Ljubljana):

Trebušni organiziranec.

Jedilnih sob državnih uradnikov, ki bi bile tako elegantno opremljene kot soba gospoda revidenta Krasoslava Dolinška, sem videl malo.

Celotno harmonijo sloga mobilij sta metila samo klavir in etažera za knjige, ki sta spominjala tako živo na vedno čisto benečansko nebo in na pohištvo onih bednin Belluncev, ki so se morali umakniti navalu avstrijske in pruske soldateske meseca novembra 1917. Bednih raditega, ker so morali prepustiti vse dragocenosti svojih domov nemili usodi, ako so si hoteli rešiti golo življenje. Tudi čezmerno veliko brušeno zrcalo, z rožami v podnožju, je pričalo o italijanskem okusu in beneškem izvoru.

Lestenec pod stropom bi delal vso čast sprejemni sobi v Kollmannovi vili, in o starinskodragocenih oleatah, ki so visele po stenah ter predstavljale glave raznih srednjeveških benečanskih plemičev, bi sodil strokovnjak z vso pravico, da so nasilnim potom izgubile ostalo telo in bile izrezane iz slik nadnaravne dimenzije.

„Benković in Radić. Benković in tovariši vztrajajo pri svojem sklepu, da mora biti istočasno z njimi izpuščen tudi Stjepan Radić. Uradništvo razširja po cellem Zagrebu živahno agitacijo za izpušitev Radića. — (Benkovićeva družba je, osokoljena po spremembi v vladi, slednjič prišla s pravo barvo na dan. Priznala je odkrito, da stavi Radića v isto vrsto s svojim voditeljem, aretiranim dr. Benkovićem. Priznala pa je s tem tudi, da obdolžitve proti dr. Benkoviću niso bile neutemeljene, kakor je prej cel čas kričala, in da Benković nikakor ni mučenik svojega socijalnega delovanja in svojega boja za uradniške pravice. Sedaj je tembolj utemeljena sumnja, da so Benković in tovariši izrabljali stanovsko uradniško gibanje v nečedne politične namene. Ur.)“

— „Jugoslavija“ je stala doslej s svojimi simpatijami na strani javnih nameščencev ter je baš v isti številki (47.) prinesla dober članek „18. december“. Začudili smo se torej nad gorenjim napadom, ki očita posredno tudi slovenskim javnim nameščencem, da v aferi dr. Benković-ban Tomljenović niso postopali pravilno. Tudi Slovenci, njih uradniške organizacije, „Naš Glas“, Društvo javnih uslužbencev in celo naš zadnji javni shod v Mestnem domu — torej ves slovenski uradniški aparat se je zavzemal za dr. Benkovića in tovariše. Zato na ta napad ne smemo molčati.

Kaj smo zahtevali Slovenci glede dr. Benkovića in tovarišev? — Da se naj preiskava proti njim čim bolj pospeši, da se naj jih čim prej postavi pred sodišče, da naj se jim dovoli občeovati z zagovorniki ter jim da kolikor možno naglo prilika, da se operejo. Če so res krivi, naj se obsodijo; če so nedolžni, pa se jim mora dati primerno zadoščenje. To zadoščenje pa mora dobiti tudi razpuščen naš „Savez“!

Stali smo torej strogo na stališču zakona in smo odklanjali vsakršno milost, vsakršno protežiranje ali zatuširanje.

Na tem stališču so stali in — kakor vidimo — stoje še danes tudi naši tovariši-aretiranci: Še vedno zahtevajo, naj

se izvrši javna obravnava, da se javno dčzene njih krivda ali nedolžnost. Nova vlada jih je dala iz ječe takoj izpustiti, in kar je govoril ban nato, je le jecljanje človeka, ki se je zaletel. Značilno je, da je bila preiskava proti dr. Benkoviću in tovarišem „dovršena“ v tistem hipu, ko je padla vlada in z njo ban Tomljenović. In v istem hipu je bila odstranjena „nevarnost koluzije“, dr. Benkoviću in tovarišem pa so se mahoma odprla vrata. Toda aretiranci s tako svobodo niso zadovoljni, nego so sami zahtevali, da jih puste toliko časa v ječi, da se z obravnavo javno dokaže in izkaže njih nedolžnost ali njih krivda. Oprani hočejo biti vsakršne, tudi najmanjše sumnje ter se vrniti v svet popolnoma čisti.

To je stališče vsakega poštenjaka! To zahteva vsak značajan mož, a ne le zase, nego za vsakogar. Če je kdo osumljen razbojništva, tatvine, goljufije ali veleizdajništva: pred sodnike z njim! Dokažite mu krivdo ali pa mu dajte izpričevalo, da ste se zmotili! Če je Stepan Radić veleizdajnik, dokažite! Pred sodbo z njim! Če je res kriv, naj ga zadene pravična kazen! Toda Radića drže v ječi že leto dni, razširjajo po listih romantične historije, fantastične obdolžitve, ga slikajo kot nevarnega rovarja proti edinstvu naše države in menda proti naši dinastiji, a pred sodišče se ne upajo. Že leto dni tiči v ječi zakonski mož, slepec, ki sam ne more nikamor, ugleden pisatelj, priznan talent, duhovit politik in briljanten govornik! Pretiranec je, pravijo, fanatik, republikanec, revolucionar, in baje zločinec. Toda ven z njim iz ječe pred sodnike! V pravni državi živimo, ne pa v nekdanjih Benetkah, kjer so mogotci puščali iz politične ali osebne maščevalnosti svoje žrtve brez preiskave in sodbe gniti in poginiti! Če je Radić zločinec, ste imeli časa dovolj, da ste zbrali dokaze za svojo obdolžitev, in zdaj ga javno sodite! In to moramo zahtevati glede vsakega obdolženca, pa naj bo Turek, Nemec ali Kitajec. Najprej smo kulturni ljudje, ki spoštujejo človeške pravice in zakone. Nasilstvo pa je nasilstvo in protizakonitost je sramota!

Spominjam se, da sem ob zmagovitem pohodu avstrijske vojske po kobariškem polomu našel v galeriji slik v Bellunu nekaj takih obglavljenih vitezov. Samo oba dioskura Goethe in Schiller sta kazala miroljubno lice predvojne udobnosti. Kakor zmagovalec je slonel med obema maršal Hindenburg.

Gospa Hilda je bila slabe volje. Najstarejši in najnadebudnejši sin Romuald, od prevrata sem Boleslav, ki je pohajal drugo realko, je razbil vazo, vredno petsto kron med brati. Med kosilom je bilo malo živahnosti. Govorili so samo krožniki, kramljale le žlice, noži in vilice. Samo Alica, osemletni froc, je vstala dvakrat od mize in si pred zrcalom popravila ne baš dozorelo frizuro.

Edgar, mlajši sinko, pa je, posnemajoč očeta, razvijal izreden apetit in mlaškalo, da ga je bila radost gledati.

— Was gibt's neues? — je vprašal končno gospod revident in si obrisal s servijeto oznojeno čelo.

— Zelo mnogo in nič! —

Gospa Hilda je ošvrknila s pogledom Romualda, ki je, dobro umevajoč situacijo izginil v drugo sobo.

Pob mi je iz nerodnosti razbil vazo! Tisto florentinsko, ki ti jo je podaril pri-

jatelj Küsewetter! Ist es nicht jammer-schade um sie? —

— Kar je, to je; lahko bi jo sicer prodal v teh hudih časih, pa ker je nisem kupil, efektivne izgube končno ni nobene.

Gospa Hilda je zastrmela nad hladnokrvnostjo svojega Fritzja. Saj drugače ni bil tak in zaplesala sta večkrat z Romualdom za vsako malenkost. Danes pa samo: saj efektivne izgube končno ni nobene.

Služkinja je odnesla prazno posodo. Gospod revident si je podprl glavo.

— Weißt, Hilda, človek ima druge skrbi in ni, da bi se moral vedno jeziti nač pamži. —

— Zum Beispiel? —

— Doklade, draginjske doklade! Koncem tega meseca nam jih vzame hudič, če —

In odkladati je pričel gospej Hildi vso pezo svojega srca. Politika v Beogradu je bila uvod, končal je s predsednikom dr. Žerjavom, ki je že nameraval razpustiti centralno organizacijo. Vmes pa se je vila dolga arabeska pripovedovanja o banu Tomljenoviću, nerodnem dr. Benkoviću in nespretnem Lillegu.

— Mit der Organisation halte ich einfach nicht! Ne samo iz principa — kaj poreče k temu dr. Ornig? Brez mene bodo opravili ravno tako. In če so do

In nobenega razločka ne priznavamo: svinjarija ostane svinjarija, čeprav jo zavijate v jugoslovansko trobojnico. A mi protestiramo!

Što to znači?

U „Činovničkom Vjesniku“, broj 10, od 10. decembra 1919., što ga izdaje „Udruga javnih činovnika“ u Zagrebu, otisnut je „Poziv svim javnim namještenicima“ na zadnjoj strani — kojim javlja, da je na konstituirajućoj skupštini dana 7. novembra 1919. osnovan „Kooperativ konzumenata javnih namještenika“, kao udruga sa sjedištem u Zagrebu — da je svrha te zadruge namirivati sve moguće potrebe svojih članova nabavom na veliko, te ih prodavati članovima na malo. Nadalje, da može postati članom te zadruge — Kooperativa — svaki javni namještenik, koji pismeno izjavi, da pristupa u zadrugu, te uplati upisninu od 10 K i barem jedan združni udio od 200 kruna itd.

Buduć, da se prostorije „Kooperativa“ u Gajevoj ulici broj 4 još uređuju, obavlja se predbežno upisivanje kod pojedinih ureda i stručnih skupina u Zagrebu, dalje kod „Središnjice“ za opskrbu javnih namještenika (vlastina paša II. kat, sobe broj 5) od 8 do 2 sata, kod „Udruge“ javnih činovnika, Preradovićeve ulica broj 29 i u „Savezu“ javnih namještenika Frankopanska ulica broj 2, od 3 do 6 sati popodne. — Ovo je barem jasno.

„Poziv“ zaključuje:

„Stoga je, drugovi, u Vašem interesu, da se odman upišete u „Kooperativ“, da još u zadnji čas osiguramo sebi novoljubnu opskrbu u ovim teškim vremenima. U nama, kao konzumentima, leži velika moć i snaga, ali ta dolazi do izražaja samo u jakoj konzumnoj organizaciji. Stoga ne smije u najkraće vrijeme da bude ni jednoga, koji ne bi bio član „Kooperativa“ po mogućnosti sa što više udjela.“ —

Pa šta se je dogodilo? Evo, drugovi, čujte i čudite se!

Jedan član „Saveza J. N.“, činovnik iz provincije, da udovolji svojoj kolegijal-

noj dužnosti — i pošto je „Savez J. N.“ u Zagrebu oblastno razpušten — poslao je poštanskom doznačnicom upisninu od 10 kruna i jedan udio od 200 K, ili ukupno 210 kruna, sa izjavom, da pristupa u zadrugu „Udrugi javnih činovnika“ u Zagrebu, Preradovićeve ulica broj 29, za „Kooperativ“, dne 15. I. 1920., broj uplate 114.

Ova doznačnica vraćena mu je 29. I. 1920 i na njoj stoji dopisano ovo:

Olovkom izpunjeno: „Gajeva ulica 4“ (sjedište „Kooperativa“), a „Preradovićeve ulica br. 29“ je prečrtano. Zatim je crnilom na vrhu dodano: „469 Neprima“, a dolje „Retour“. I novac mu je vraćen natrag. — Valjda zato, što nije član „Udruge“, nego „Saveza“?

Kakov je to način, kakov je to postupak, kakova je to kolegijalnost sa strane uprave „Udruge javnih činovnika u Zagrebu“?

Kad nepristran čovjek uzporedi gornji „Poziv“ te iste „Udruge“ i ovaj njezin postupak sa doznačnicom, mora da mu se sve skupa zgadi. Što se onda tužimo i jaučemo na bjedu i na nemar, koji nas bije? Kakovi smo i dobro nam je, jer nismo ni zaslužili bolje. Svemu zlu smo krivi sami. — Uvjereni smo, da se u Sloveniji što takova ne bi dogodilo. — A za „Udrugu javnih činovnika“ znademo mi svi vanjski činovnici, da od svog postanka do danas, a naročito za vrijeme svjetskog rata, je bila „Udruga“ majka za Zagrebačke činovnike, a maćuha za vanjske. Ne mislimo time povrijediti Zagrebačke gosp. kolege, jer nam je dobro poznato, da su i oni stradali i stradaju, a osobito niži, uz svu pripomoć „Udruge“, jer je i u samom Zagrebu „Udruga“ u nekim slučajevima jednim majka, a jednim maćuha. Dužnost je, držimo svakog vanjskog člana „Udruge“, bivšeg i sadanjeg, da razodkrije zastor uprave „Udruge“ i iznese u javnost svaku neekrektnost njezinu, da se može obračunati s njom, kao zastupnicom javnih činovnika Hrvatske i Slavonije i nješto valjana nepristrana i koristna stvoriti za sve nas.

Jedan vanjski.

Društvo pisarničkih oficijantov, oficijantinj, pomočnikov in pomočnic za Slovenijo v Ljubljani.

Na svojem rednem občnem zboru dne 25. januarja 1920 je izvolilo sledeči odbor: predsednik Joško Zihertl, podpredsednik Anton Močnik, tajnik Ernest Pohar, blagajničarka Minka Weber; odborniki Albin Istinič, Anton pl. Reja in Lojzika Kocjančičeva; namestnice odbornikov: Tončka Vidmarjeva, Franja Likozarjeva in Olga Schottova. Za preglednika računov sta bila izvoljena tovariša Ciril Žargi in Rudolf Šinkovec.

V zadnjem času vršile so se tri odborove seje, v katerih se je poleg drugih važnih vprašanj sklepalo zlasti tudi o preureditvi nove službene pragmatike, v kolikor se tiče uslužbencev naše kategorije. Osnutek predložimo v pretres društvu državnih uslužbencev za slovensko ozemlje v Ljubljani in po odobritvi o nje-ga glavnih točkah bomo na željo obvestili svoje tovariše. Kakor je bilo v „Našem Glasu“ že objavljeno, bode tvorila ureditev statusov bistveno podlago novi službeni pragmatiki. Statusi morajo biti popolni ter nuditi skupen pregled vseh državnih uslužbencev posameznih kategorij. Organizacije imajo nalogo, te statute izpopolniti, in sicer tudi glede neorganiziranih uslužbencev.

Tovariši in tovarišice, ki še niste včlanjeni v našem društvu! Ali Vas ne oblije rdečica sramu, ko vidite, da se morajo Vaši organizirani tovariši za Vaš in Vaših rodbin blagor boriti in truditi, Vi pa jih prekrižanih rok gledate in čakate, da Vam sporoče veselo novico: „To in to smo zopet dosegli, evo, poslužite se!“ — Ali imate res čisto mirno vest, ko uživate sadove drugih? Ali še niste začuli nekje v dalji glasa, ki Vam očita, da bi tudi Vi lahko samo s trohico zavednosti veliko pripomogli k tem uspehom? Ali še niste izkusili, da Vam sadje, ki ga z lastnim trudom pridelate, veliko bolje tekne, nego ono, ki ga kupite na trgu? In tukaj niti ne kupite ničesar, ampak.....

Čital je to v „Našem Glasu“, ki si ga redno izposojuje pri slugi Grči.

— Če bi se vseeno organiziral? Seveda samo formalno, da zadostim pravilom „Samopomoči“ in da lahko postanem njen član. Ali bi zato že prodal svoja načela, jaz, revident Fritz Dolinscheg, ki mi je Jugoslavija sicer preobrazila ime, ne pa še prepričanja? Nikdar! Wir halten treu und fest zusammen! —

Tako je razglabljal gospod revident Protoslav Dolinšek, odločiti pa se ni mogel. Maršal Hindenburg je sršil s stene, dočim je ostal Goethe s Schillerjem docela indiferenten.

Zadnje pomisleke pa je premagala gospa Hilda. Prepustila je svojega moža brezplodnemu razmišljanju in se zleknila po divanu. Nad finim gležnjem je blestela v svileni črni meglici nožica, tako sladkomamnih in privlačnih oblik, da se jim tudi Fritz ni mogel dalj časa ustavljati...

S tem sem povedal vse važnejše, kar se je ta dan pripetilo gospodu revidentu v uradu in doma.

* * *

Dne 10. febr. se je revident Krasoslav Dolinšek strokovno organiziral in tako postal redni član gospodarske zadruge „Samopomoč“ v Ljubljani.

zdej kaj dosegli, in če je imela organizacija kaj uspehov, nič manj jih nisem bil deležen jaz neorganiziranec, kakor vsi drugi, die mittun. Sicer pa, saj sloni vse skupaj — vsaj navidezno — na najstrožjih nacijskih, panslavističnih načelih. Ich bleibe aber auch noch weiterhin stramm deutsch gesinnt! —

Poudaril je besedi „stramm deutsch“ in se zmagovalno ozrl na Hindenburga. Dobri maršal na steni mu je pokimal, Goethe in Schiller sta se v zadregi in sramežljivo smehljala.

— Wirst aber müssen, lieber Fritz! Zadnje milo izza rodovitne vojne dobe je Kati včeraj zmencala, škroba nimam niti drobtinice več, riža je samo še par pesti, da ne govorim o moki in o masti... Wir sind beinahe gar. —

Gospod revident se je zamislil in ni odgovoril.

— Schau, Fritz! — je nadaljevala gospa Hilda, ko sta tudi Alica in Edgar odšla po svojih opravkih — pri trgovcih kupiš vse potrebščine za tako visoke cene, da se Bogu usmili. Če bomo imeli vsak dan po dvakrat meso, ki stane danes povsod že 22 K en kilogram in bomo morali dajati za kruh, ki pravijo o njem, da ni boljši kot med vojno, po 10 K za kilogram, tedaj bo naš dolg rastel, ako

bomo imeli sploh še kaj kredita. „Samopomoč“ pa nudi svojim članom najpotrebnejša živila, pa tudi druge reči po najugodnejših cenah. Denk' nach, Fritz! —

Naslonila je svojo glavico na njegovo ramo. Njen jezik je obščegetal njegov uhelj, kar je storila vselej, kadar se ji je hotelo ljubezni. Zakaj gospa Hilda je bila še vedno okroglih bokov in za prsnim oklepom ji je vablivo valovalo.

— Ich weiß, da Ti je težko, aber Hunger tut weh. Zaradi „Samopomoči“ pa ostanemo lahko še vseeno kakor smo bili. Tudi dr. Ornig nam ne bo zameril. Er kennt ja unsere Gesinnung. Nicht wahr, Schatz? — je nadaljevala gospa Hilda.

Gospod revident je mislil in bobnal po mizi. Ni vračal svoji soprogi njenih ljubeznivosti kot po navadi, in ko se mu je Hilda obesila na usta, se je čutil v svojem razpoloženju očitno motenega: Spoznaval pa je vendarle, da omahuje in da se notranji odpor polagoma umika sladkostresajočim občutkom.

— Kaj če bi se vseeno vpisal v svojo strokovno organizacijo? Prej ali slej bo moralo priti do tega, zakaj gladovati nismo vajeni: ne jaz, ne Hilda, ne otroci. In „Samopomoč“ ne sprejema neorganizirancev za člane. —

Da se delo pri ureditvi statusov olajša, razpošljemo enoten obrazec, v katerem je navesti posamezne podatke. Nekateri tovariši so nam že poslali tozadevne izpolnjene pole; nič ne škodi, hvala jim za njihovo pozornost! To nam vsaj dokazuje, da se „Naš Glas“ čita in da imamo vendar še nekaj zavednih ljudi. Sicer lahko s ponosom trdimo, da je med nami nižjimi uslužbenci misel za organizacijo najbolj prodrila in da je ravno med nižjimi stanovi sorazmerno največ naročnikov našega glasila, vendar bi jih bilo lahko še več. Tovariši! Vsi, do zadnjega, v naše vrste! Trdna organizacija je že polovico uspeha.

Dve sveti stanovski dolžnosti imejmo vedno pred očmi in sicer: da je vsak izmed nas član svoje stanovske organizacije in da se vsak naroči na „Naš Glas“. Ako bomo ti dve stanovski dolžnosti zvesto izpolnjevali, potem tovariši, bodite uverjeni, da čaka Vas in Vaše otroke boljša bodočnost.

Tovariši in tovarišice na deželi, na delo! Skrbite za to, da ne bode o priliki urejevanja statusov nikogar več med Vami, ki ne bi bil član našega društva. Kdor ne dela naj tudi ne je! Kdor ni član svoje stanovske organizacije, ta je naš največji sovražnik in obenem sovražnik svoje lastne boljše bodočnosti. Prijavite nemudoma svoj pristop in pošljite članarino na podpisano društvo! Pristopnina znaša enkrat za vselej 1 K, članarina pa 3 K četrtletno. Pošljite za posamezne kraje zneske skupno s seznamom starih in novih članov. Pridobivajte povsod naročnikov za „Naš Glas“. Naročnina znaša 13 K četrtletno. To so za današnje razmere tako malenkostne svote, da jih vsak lahko pogreša. Spominjajte se ob vsaki priliki našega glasila s tem, da nabirate za tiskovni sklad.

Društvo bode objavljalo svoja poročila edino v našem listu. Kdor želi torej od naše organizacije kakih informacij, naj si naroči in naj čita „Naš Glas“.

Josip Kremen (Ljubljana):

Na boj? Za koga?

„Naš Glas“ je stanovsko glasilo vseh javnih nameščencev v državi SHS. Po svojem programu pa se sme in mora pečati tudi s politiko v toliko, v kolikor se tiče interesov javnih službencev. In ker so v naših raznih organizacijah tovariši različnega političnega naziranja, je čisto prav, da jim je dalo uredništvo svobodno besedo. Isto svobodo pa daje naše uredništvo tovarišem nasprotnega ali vsaj nekoliko drugačnega naziranja. Da se resnica prav spozna, je treba čuti dva zvona, včasih tudi tri, štiri... a resnica vendarle še ni popolnoma jasna. Zatorej: Zvonimo! Več glav — več misli!

Pred vsem bi torej dejal, da so član-karji, ki pojo slavo in glorio naši Narodni socialistični stranki, vsaj precej prena-gljeni in da hvalisajo in priporočajo nekaj, česar ne poznajo iz ničesar drugega kot iz golih besed. Vsi pa vemo, da je papir potrpežljiv, da prenaša najlepše in najslabše politične programe, ne da bi zardel. Vsi vemo, da znajo malone vsi kandidati stresti zračne valove z najidealnejšimi frazami, ne da bi pozneje mogli uresničiti vsaj tisočinko onega, kar so obetali z votlim patosom in komedijskim fanatizmom. Teorija je namreč vedno zelena, a praksa navadno siva puščava. To velja

za vse stranke in za vse kandidate, a veljalo bo pač tudi za naše narodne socialiste.

Vprašanje, kdo so njih voditelji, kdo so njih duševne kapacitete, kje imajo svoje politične veščake, finančne, socialne, pedagoške in druge strokovnjake, ostaja odprto, dasi obstaja stranke že leto dni. Govori se to in ono, celo Ivan Hribar naj bi služil kot — vabljenik! Edino Deržiča poznamo, odličnega veščaka v železniški stroki in vrlega organizatorja svojih narodnih tovarišev. Toda ena lastovka še ne prinese pomladi. Vsi drugi, ki so danes baje nekaki voditelji narodne socialistične stranke, pa uradništvu doslej še ne nudijo z ničimer jamstva, da so kot inteligenca, kot politiki, kulturni in socialni delavci, a niti ne da so kot možje in značaji boljši kot voditelji današnje JDS.

No, pa kdo ve, kakšni veleumi se še skrivajo za NSS! Kdo ve, kakšne talente, reformatorje in reorganizatorje kolosalnega svetovnega obzorja objema NSS! Saj vemo, da jih ima naš narod na kupe...

Toda ni jim na čast, da nosijo krinke še danes, — ne kaže moške odvažnosti, da se nam ne predstavijo! Misterijev pa ne maramo, skrivnosti ne ljubimo. Zato predvsem na dan, gospodje, da se najprej spoznamo, pogovorimo, da vas dobro ogledamo od vseh strani ter se pravočasno uverimo, ali ste res taki, da zaslužite zaupanje in vero javnih nameščencev!

Zakaj mi nismo in nočemo biti backi, ki kupujejo mačke v vrečah! Mi nismo nerazsodna masa, ki se lovi na meglene programe kakor ribe na črve. S tem nočem reči ničesar družega, kot da nas ni volja z zavezanimi očmi skočiti v temo.

„Načela in smer dela“, ki se kolportirajo, nas manje privlačujejo nego odbijajo: so namreč zmes programov raznih političnih strank in struj brez vsakršne originalnosti, a polna radikalnih cenenih „šlagerjev“, ki imponirajo morda lahko-verni nekritični masi, nam pa nikakor ne. Delitev človeške družbe v dva tabora: kapitaliste in proletarce, je modna, a površna in neresnična. Vsaj javni nameščenci višjih kategorij razločujemo nekoliko drugače, ker priznavamo tudi duševni kapital in odklanjamo, da bi se nas metalo v isti koš z duševnim proletarijatom. Vsekakor ni denarna vreča mejnik dveh svetov, kar proglašajo NSS v svojih „Načelih“. Recite kar hočete: uradnik je po svoji kulturi, svojem obzorju in socialnem, družbenem stališču vendar buržuj ter je bratenje uradništva z delavstvom nič več kot modna marota. Duševni svet, moralni, idealni in končno tudi realni interesi uradnikov so vendarle čisto drugačni kot delavski. Ob vsej naši demokratičnosti, ob vsej naši simpatiji za upravičene zahteve delavstva treba priznati, da duševni in manualni delavec nimata nič drugega skupno kot nezadovoljnost. Da imajo socialisti, socialni demokratje velekapitalistična podjetja, velekapitalistične organizacije, je vendar tudi naši NSS znano, a da bi bilo v tistih podjetjih in organizacijah uvedeno solastninsko razmerje, še nismo slišali, dasi ga zahtevajo že dolga desetletja z demagoško strastnostjo le od drugih. Izkoriščance, tlačence in „brezpravne“ (?) imajo socialisti med seboj prav tako, kakor vsaka druga ljudska skupina. Brezpravnik ni dandanes, ko imamo splošno, tajno in enako volilno pravico, pravzaprav nihče več na svetu, vzlic temu pa je življenje vedno slabše in dražje. Na Ruskem je pod današnjo delavsko ali

občno proletarsko grozovlado huje kot je bilo pod kapitalistično carsko, na Nemškem in v Avstriji niso nikdar toliko stradali kot pod proletarskim bičem, in kamorkoli se ozremo, vidimo, da socialistični ali komunistični evangelij tudi ne odpira nebes, nego nasprotno ustvarja novo peklo. Nikdar se ni v avstro-ogrskem parlamentu vladalo slabše kot po zmagah socialistov in ko so bili socialni demokratje v berlinskem Reichstagu najmočnejši, je izbruhnila svetovna vojna. Ali naj se poslej prelože fronte v notranjost držav in začenja klanje lastnih državljanov — nedelavcev, neproletarcev? Vse kaže, da hočejo bivši „tlačenci“ za vsako ceno postati „privilegiranci“, ki žele bivše „kapitaliste“ izpremeniti v „izkoriščance“ in „brezpravnike“. Kolo naj se torej zavrti le okoli svoje osi, vse drugo — ostane! Od vekomaj do vekomaj.

Sicer pa so delavci baš danes „kapitalisti“ v primeri z — javnimi uslužbenci, in baš danes vidimo sramotno dejstvo, da je delavec „privilegiraneč“, uradnik pa gmojni „prolet“. Uradnik, ki je absolvirao osemrazredno gimnazijo z maturo ter dovršil pet- do sedemletne, duševno napore in gmojno uničuje vseučiliške študije, akademično izobražen mož, ki je po vseh dolgoletnih šolah še kot sodni avskultant, srednješolski suplent, odvetniški koncipient, notarski kandidat ali vobče uradniški praktikant par let stradal v dobesednem pomenu besede, je dandanes vendarle uboga para v primeri z delavstvom. In delavstvo zahteva še večje plače in še večji vpliv. Na čegave stroške? Na čegavo škodo? — — —

Dosti! Stvar ni tako preprosta kakor si jo predstavljajo nekateri najnovejši fantasti ali pohlepniki po mandatih in — odkriti bodimo — po moči, privilegijih. Gotovo je, da nas snubijo, ker nas potrebujejo, kakor so nas potrebovale in nas potrebujejo vse stranke. Volivcev treba in zdaj se licitira z obeti! Kdo obljubi več? Ali naj zaupamo tistemu, ki najbolj kriči ter najhropneje bobna?

Ali ne obsega program JDS več praktično izvedljivih, uradništvu idejno simpatičnih, vseskozi modernih zahtev, ki bi narod osrečile, če bi se udelele? — Gotovo: program JDS je širok in globok, le mož je treba, da ga izvrše! Mi ne moremo biti proti programu JDS, ako smo inteligentni, svobodnomiselni demokratje, dasi smo hkrati proti nekaterim točasnim voditeljem te stranke. Ti so ga polomili, ti so kompromitirali najboljšo stranko, ti morajo torej izginiti, a nadomestiti jih morajo novi, preizkušeni pošteni, marljivi veščaki, ki manje govore, a več delajo.

Brez okolišev povedano: v JDS je še danes zbrane največ prave inteligence, ki ima sposobnosti in tudi že mnoge in velike zasluge za slovensko kulturo in vseobči napredek. Te poznamo! A vendar naj bomo mi — javni nameščenci — lestvica, po kateri naj spleza kvišku morda nekaj neznanih, ambicioznih hlepuhov? Mi naj eksperimentiramo iznova? Kdo nam jamči, da bo NSS pametnejša, pravičnejša, agilnejša od JDS? —

Tovariši, premislimo, ne prena-glimo se! Kličejo nas na boj. A za koga?*) —

*) Prinašamo tudi ta glas iz vrst naših tovarišev z željo, da mu sledi drugi. „Naš Glas“ je javna tribuna. — Op. ur.

B. L. (Ptuj):

Na boj!

„V tem znaku boš zmagal.“

Bližajo se občinske volitve in kakor se glasijo zadnje vesti iz Beograda, tudi državne. Nameščenci do sedaj niso zavzeli še nobenega pravega stališča, kateri stranki se bodo pridružili in še vedno čakajo. — Ta metoda čakanja ni vedno dobra, posebno v teh časih ne, ko gre za to, kdo bo zastopal naše koristi in interese in katere može bomo poslali v občinske odbore in v narodno predstavništvo.

Boj bo hud, ker naši tlačitelji so uvideli, da se je tudi uboga para, nameščenez, zbudil iz dolgega spanja in jim v obraz povedal, da noče več hlapčevati, marveč da hoče tudi on o svoji usodi odločati. Zatorej moramo biti pripravljeni, da ne bomo potem po izidu presenečeni, ker presenečenje je prvi znak nepripravljenosti in nepripravljenost je prvi znak poraza.

Sedaj nastane vprašanje, katera je tista stranka, ki bo najboljšje zastopala naše interese. Če se pretrse programe vseh dosedaj obstoječih strank in njih delovanje v korist nameščencev vseh strok, privatnih in javnih, se lahko z mirnim srcem reče, da nobena ni vzela te naloge v svoj program, da bi ščitila socialne interese nameščencev; če pogledamo njihovo delovanje, pa konstatiramo, da so bile vse proti nameščencem. Pa saj ni treba temu komentarija. Ozmimo se samo v najbližjo preteklost in vidimo, koliko se nam je bilo treba boriti, da smo dobili zvišane naše draginjske doklade, in katera stranka je podpirala naše opravičene zahteve? Nobena!

Pustimo torej vse dosedanje stranke, ki se za nas brigajo samo takrat, kadar nas potrebujejo; če se one ne brigajo za nas, ni treba, da se tudi mi zanje.

Ustanovila se je lanskega leta nova „Narodno socialistična stranka“, katera bo v prvi vrsti zastopala načelo, da treba na narodnem polju delati in narodnim delavcem dati tudi tiste pravice, katere jim gredo in katere tudi zaslužijo. Ta je torej tista stranka, h kateri bo to pristopili vsi javni nameščenci, strnjeni z vsemi skupini drugih strok. Na dan volitve bodo tudi pokazali, da je odzvonilo za vselej našim tlačiteljem in da bomo sami odločali o svoji usodi ter poslali v občinske odbore in predstavništvo ljudi, ki so pristaši N. S. S., ker samo v tem znaku bomo zmagali. *)

*) Odgovornost za ta članek prepuščamo dopisniku. Op. ur.

Činovniška godišnja skupština u Splitu.

Glavna godišnja skupština Saveza drž. namještenika obdržana je 15. II. u „Kino Karaman“. Bili su zastupani svi kotarski odbori iz pokrajine, a neki su poslali svoje izaslanike.

Predsjednik dr. Derado otvara skupštinu, pozdravlja izaslanike iz pokrajine ter predstavnike kotarskih odbora i stručnih organizacija. Osvrće se na osnutak organizacija, njihovu svrhu i dosadnji procvat.

Tajnik prof. Katunarić prikazuje živom slikom rad uprave kroz prošlu godinu. Izvešće se prima jednoglasnim odobravanjem na znanje.

Nakon izvještaja blagajnika g. Babaca i čitanja pismenog izvještaja dvojice revizora (gg. Lucijanovića i bar. Ljubibratoća) skupština nagradjuje upravu burnim odobravanjem i poklicima priznanja, te udjeljuje upravi absolutorijum. Prešlo se zatim na izmjenu nekih stavka pravilnika i primilo raznih važnih zaključaka. Pristupile su u savez uz dosadanje organizacije: „Savez učiteljskih društava“, „Društvo umirovljenih“ i „Svećenička organizacija“.

U 1. popodne prekinulo se skupštinu i nastavilo u 2 i pol.

Raspravljalo se o osnutku potrošne zadruge i potrošno-zadruškog saveza za Dalmaciju. Za konačno provedenje te osnove i za vođenje međutim odgovarajućih posala određen je naročiti „opkrbni odbor državnih namještenika“, te u isti bijahu izabrani: prof. Katunarić, pošt. podč. Cotić, fin. nadstr. Dudaš, nadvet. dr. Milošević, um. čin. Antunović, sud. savj. dr. Poduje i fin. čin. Nedoklan, a kao zamjenici učitelj Letica i drž. red. Zoković.

Nakon odgovora predsjednika na razne najavljene upite prešlo se na izbor nove uprave saveza i bijahu izabrani: Dr. Derado kot. sudac, prof. Katunarić, učitelj Gjivoje, umir. Antunović, pošt. nadof. Matošić fin. nadst. Dudaš i peljar Antić, a kao zamjenici dr. Gjadrov, sudac i posl. Asanović. Predsjednikom bio izabran „per acclamationem“ dosadnji predsjednik dr. Derado.

Ivan Kremžar (Ljubljana):

Uradništvo in politične stranke.

V programu Jugoslovanske demokratične stranke čitamo pod točko I. 5:

„Uradništvo in jezikovno vprašanje: Uradnik bodi politično povsem neodvisen in varovan nasilja in krivičnosti predstojnikov. Samoobsebi umevno spadajo na vsa javna uradniška mesta v našem narodu le njega sinovi. Njegov jezik je izključno uradni jezik.“

(To programsko določbo posnemamo iz „Domovine“, leto I, štev. 14. z dne 3. maja. Pripominjamo, da se je ustanovno zborovanje JDS vršilo 19. in 20. maja 1918, torej že 5 mesecev pred koncem vojne. Zanimivo je primerjati stališče današnje „Domovine“ s stališčem „Domovine“ l. 1918 v uradniškem vprašanju: Takrat se je zdelo „Domovini“ edino pravično, da bodi uradnik varovan nasilja in krivičnosti predstojnikov; danes pa govori ista „Domovina“ o „dunajskem duhu“ in „avstrijskantsstvu“ slovenskega uradništva, ker se to uradništvo brani nasilja in krivičnosti svojih predstojnikov. Ali misli morda današnja „Domovina“, da bodi uradnik varovan nasilja in krivičnosti le nemških, laških in madjarskih predstojnikov, — da pa naj le ostane nezavaroven nasilja in krivičnosti slovenskih, hrvatskih ali srbskih predstojnikov? — „Domovini“ l. 1918 se je zdelo „samoobsebi umevno“, da spadajo na vsa javna uradniška mesta v našem narodu le njega sinovi; „Domovina“ l. 1920. pa nas napada, ker zastopamo isto stališče: da spadajo na javna uradna mesta v naši ožji domovini njeni sinovi, ki so za svoje službe po svoji govorici, pisavi, po svoji krajevni in socialni orijentiranosti in dolgoletni praksi med rojaki nedvomno najuporabnejši. Tudi mi stojimo na stališču, kakor „Domovina“ l. 1918, da bodi slovenski jezik uradni jezik v Sloveniji, zato nas pa „Domovina“ l. 1920. graja, ako

rahlo ugovarjamo, da se nam čez noč vsiljujejo cirilica, tiskovine v cirilici, da se trgajo v latinici pisane vloge in brošure itd. Vsa čast cirilici! Toda njeno torišče bodi Srbija, ne Slovenija. Tudi Slovenci se naučimo sčasoma cirilice, toda nauče naj se sočasno Srbi naše latinice!)

V „Načelih in smeri dela Narodne socialistične stranke“, ustanovljene dne čitamo šele na 7. strani:

„Najvažnejši del državnega aparata je uradništvo. Vlada je uprava; večji del uprave pa je v rokah strokovnega uradništva. Jasno je, da moramo posvečati veliko pozornost uradništvu. Iz birokracije je treba odstraniti sramotno lakajstvo in delati z vsemi silami na to, da se službeno razmerje v uradih humanizira in delo poduševi z vpeljavo in strogim izvajanjem principa osebne odgovornosti napram javnosti in prizadetim posameznikom, kakor je odgovoren zasebni uradnik, zdravnik, inženir, odvetnik itd.“

Primerjamo ta dva programa! Kakor vidimo, je drugi, narodnosocialistični mnogo daljši od prvega, ker je gostobesednejši, a vendarle še — praznejši. Program JDS pove krajše, lepše in točnejše tisto, kar program NSS obširno. Birokacija, sramotno lakajstvo in humaniziranje itd. NSS je razumljiveje izraženo v prvem stavku JDS. Princip osebne odgovornosti napram javnosti ni nič novega, nič originalnega — na noben način pa ni tako poduševljenje za uradništvo kaj prijetnega in dobrodošlega. Pa menda še dolgo nemogočega! Če se bodo ministrstva, deželna predsedništva in poverjenišтва menjavala vsake tri mesece, postane princip osebne odgovornosti za uradništvo naravnost opasen! Za bližnje volitve nas ta programska točka gotovo ne potegne k NSS, ako smo sami sebi najbližji. Sicer pa so tu napisali frazo, čije dalekosežnosti so niso čisto nič zavedali. Od 2. stavka nadalje je program JDS širši in odločnejši. NSS se glede ondi izraženih načel sploh ne izraža, dasi je imela program JDS očitno kot vzorec pred sabo. In to mi daje — razmišljati. . . .

In program SLS ter JSDS? — Kaj nudita uradništvu? Kako stališče zavzemata? — Morda nam o njiju poroča kdo, ki ju pozna? Prosim!

Vestnik.

„Samopomoč“ v Ljubljani. Od torka, dne 2. marca dalje so članom „Samopomoči“ na razpolago v prosti prodaji sledeča živila in gospodarske potrebščine: mast (do 6kg), suho svinjsko meso, ječmen lešprenj, kaša, kava, cikorija, fižol, smokve, čaj, rum, slivovka, milo, sveče, metle, vžigalice, čevlji, krema, sidol, jajca in kis. Ker je blaga navedenih vrst dovolj v zalogi, se razprodaja blago na počkušnjo brez vrstnega reda. Zadržniki se opozarjajo, naj prihajajo tudi dopoldne, da se izognejo navalu, ki je navadno popoldne ter naj prinašajo tudi drobiža s seboj, da se blagajniški posel ne zadržuje. — Moka, olje, usnje, soda, lug, čebula, češplje in orehi pridejo na vrsto po 15. dnevu marca.

Tovarišem v Mariboru. Glavno društvo nižjih državnih uslužbencev za Slovenijo obstoja v Ljubljani. Temu društvu pripadajo tovariši justice, finance, pol. oblasti in srednjih šol, po pravilih splošno vsi nižji državni uslužbenci. K društvu ima

torej vsak nižji državni uslužbenec pristop. Vsaka kategorija in stroka državnih uslužbencev ima svoje glavno društvo v Ljubljani. Zastopstvo posameznih društev pa tvori centralno društvo državnih nastavljenecv. Zvedeli smo, da pododsek državnih uslužbencev v Mariboru še obstoja v zvezi z nekdanjim društvom drž. uslužbencev na Dunaju in da pošilja tja svoje denarne prispevke; svoje sklepe, katere stori v svojem interesu, pa pošilja centralnemu Ljubljano. V zapisnikih so razvidne njih zahteve, ki so deloma potom naše organizacije že dosežene. Kar smo dosegli za društvo drž. nastavljenecv v Ljubljano, velja za Maribor. Do sedaj so stanovski tovariši s slovenskega ozemlja že včlanjeni v našem društvu. Edino tovariši v Mariboru si delajo izjemo, da samostojno nastopajo. Sklepajo lahko kar hočejo, veljalo bo pa le to, kar bo glavno društvo državnih uslužbencev utemeljevalo. Društvo šteje sedaj 345 članov. Torej tovariši v Mariboru, združite se z nami, da bo enotno društvo in to močno! Naše upravičene zahteve bodo vpoštevane.

Zorko.

To so možakarji! Niso v nobeni organizaciji, čeprav so našega stanu. Berejo opravičena pojasnila, mislijo, da je kritika. Ne zdi se jim po volji, ker ne razumejo, ne morejo odgovoriti, zato se pa kot naročniki „Našemu Glasu“ odpovedo. — Do sedaj je bil samo en slučaj in sicer glede na notico „Težak dan“.

Zorko.

Naša društva in „Naš glas“. Ljubljanski dnevnik so dne 21. t. m. razglasili, da bodo odslej sprejemali društvene vesti, objave občnih zborov, odborovih se o prireditvah, zbirkah, darilih i. p. samo za plačilo pristojbin. To velja tudi za zavode in urade. Pristojbina stane za vsake prve 4 vrste kolek za 2 K, za vsaki nadaljnji 2 vrsti pa tudi po 2 K. Kolki se dobe v uredništvih in jih je treba nalepiti na poslani rokopis. Izkupilo se uporabi za pokojninski zaklad „Udruženja jugoslovanskih novinarov“. Ta sklep stopi v veljavo dne 25. t. m. — Opozorjamo organizacije javnih nameščencev po vsej Sloveniji na ta sklep, da ne bodo imeli težkoč in presenečenj. Hkratu javljamo, da „Naš Glas“ takšne pristojbine ni uvedel in je ne uvede. Nasprotno, mi vse organizacije javnih nameščencev v državi SHS vabimo, da se poslužujejo brezplačno „Našega Glasa“ za vse objave, tihoče se občnih zborov, sej, prireditev, zbirk i. p. Želimo namreč, da se vse poročanje iz vrst javnih nameščencev centralizira v našem glasilu in da postane „Naš Glas“ čim dalje jasnejše ogledalo vsega javnega in notranjega delovanja in gibanja naših organizacij. Citajte čim več dnevnikov vseh strank, a naročujte in zalagajte z vestmi, poročili in članki predvsem svoje glasilu — „Naš Glas“!

Dvojevrstni uslužbenci z istim uradnim poslom. V več krajih Slovenije opazamo poleg oddelka finančne straže tudi užitninski urad. Zakaj dvoje uradov? Ali bi ne kazalo, da bi se uredila služba finančne straže tako, kakor jo je izvrševalo tržaško finančno ravnateljstvo na Primorskem, ko so pobirali finančni stražniki zajedno tudi užitnino na vino in meso? Gotovo bi se dalo to izvesti in na ta zadovoljiv način rešiti vprašanje pogodbeno nameščenih užitninskih uslužbencev.

Uredite plate opštinskih pisarničkih pomočnika! Kako je do sada svim staležima uspelo, da ako ne posvema, a ono barem donekle ublaži se položaj, koji je nastao usled ratnih prilika skupocim ži-

vežnih potrebština, te su naredbom ministarskog savjeta od 28. juna 1919. uredjeni dodatci za skupocu na sistemizovane pri nadležnosti javnih službenika kraljevstva SHS, njihovih udovica, siročadi i penzionera. Posebnom naredbom uredjeni su i dodatci za pisarničke nameštenike kod zemaljskih ureda i zavoda, zatim za oružnike i financijske stražare, cestare i lugare, dakle za sve nameštenike, samo nije ništa učinjeno za opštinske pisarničke nameštenike kod opština, kao da ovi ne spadaju medju ljude, već za njih vredi: „Pomozi si sam i ja ću ti pomoći!“ — Iz ovoga se jasno vidi, da su pisarnički pomoćnici opština zapostavljeni ili se smatraju suvišnim aparatom te se misli iste u opšte napustiti, a da se ne bace na ulicu, daje im se povod, da sami napuste svoja mesta i zatraže drugu zaradu. Kako je to već jasno dokazano, opštinski pisarnički pomoćnici ne mogu se baviti privatnim poslovima te su jedino upućeni na svoju plaću, koja niti iz daleka ne dotječe za pokriće najnužnijih potreba. Stoga bi neophodno nužno bilo, da im se podjeli dodatak na skupocu i da se odredi predumično isplaćivanje kao za opštinske činovnike i pisarničke nameštenike, službujuće kod zemaljskih ureda te naknadno dozvoljeni dodatci opštinskim blagajnama refundiraju — da svoja mesta ne moraju napustiti i u druge službe prelaziti. Dakle još jedanput! Uredite plate opštinskih pisarničkih pomoćnika! Još nije kasno. Lj. M. K.

Proti „dunajskemu duhu“ v „Našem Glasu“ je nastopila Ribnikarjeva „Domovina“ v svoji 19. številki. Nedavno se je pisala proti našem uredništvu sploh in proti našem listu vobče; zdaj se je skopala le še na carinarski del „Našega Glasa“. Upamo torej, da se končno popolnoma umakne in izprevidi, da imamo prav v celoti in v detajlu. Že zadnjič je „Domovina“ priznavala, da „se gode slovenskim uradnikom krivice“ in pisala je izrečno: „posebno v carinski stroki se je to zgodilo.“ To pot pa piše „Domovina“ takole:

„Uradniško glasilo je odgovorilo na naša očitjanja zaradi duha, ki v tem listu deloma vlada. Prav obširen je ta odgovor in pisan zopet v tonu, ki je v carinarskem delu tega lista že v navadi in kar nas samo podkrepljuje v našem prepričanju, da niso pravi Jugoslovani oni, ki to pišejo, temveč ljudje, ki so pač potrpežljivo in hlapčevsko ponižno prenašali avstrijski režim, sedaj pa zaradi reči, ki bi se tudi drugače dale popraviti, vpijejo, kakor da bi jim kdo drl kožo s telesa. Nam so razmere na naših carinarnicah dobro znane, znano nam je pa tudi to, da so zelo vplivni faktorji na delu, da te razmere popravijo brez onih dunajskih psokv in namigavanj, ki jih je carinarski del „Našega Glasa“ ves poln, ker na ta način se razmere ne zboljšujejo, pač pa gre na roko onim, ki prav radi vidijo, da pri nas vlada tako razpoloženje, kakor je ono razvidno iz pisave glasila našega uradništva. Carinski uradniki gotovo vedo, na koga se je obrniti, ako ni kaj prav in svoje pritožbe bi lahko iznašali tudi v svojem glasilu, ali ne na tak način, da se očitno vidi, da si želijo Avstrije nazaj. Mi nismo nastopili proti pritožbam kot takim, ker so nam — kakor smo že omenili — razmere znane, temveč smo nastopili proti onemu dunajskemu duhu, ki vse te carinske spise preveva, in proti takemu duhu bomo nastopali tudi v bodoče, brez obzira na levo in na desno, ker vemo, da je on sovražen

težko pridobljeni svobodi in da bodo carinski uradniki lažje prišli do svojih pravic na drug način kot pa s tem, da tako očitno pokazujejo svoje dunajsko čustvovanje in mišljenje.“

„Domovina“ torej potrjuje vse, kar so carinarski uradniki pisali v „Našem Glasu“, in ne taji, da so se jim zgodile in se jim še gode krivice; ugovarja le tonu dotičnih pritožb in trdi, da bi se na drug način doseglo proti krivicam več. Kakšen je ta način, „Domovina“ ne pove in gotovo ga sama ne ve. Ne vemo ga niti mi. Vse lepe spomenice, vse različne, nad vse taktne prošnje, osebne intervencije, vse potrpežljivo čakanje in hlapčevsko poniževanje, vse ne izda nič; krivice se nadaljujejo in nezadovoljnost narašča. Ali je potem čudno, da zatiranec glasno zastoka, če končno proti krivici glasno protestira? Ali je čudno, če slovenski carinarski uradnik izgublja potrpljenje in izgublja vse veselje? Vsi vidimo, da je novi sistem na škodo državi in državljanom, da je na kvar našem prometu, naši trgovini in aprovizaciji, vsi naši časopisi grajajo ta sistem; a uradnik, ki trpi pod tem sistemom neposredno moralno in gmotno, naj bi molčal? — Glede „pravega“ jugoslovanstva se ne bomo pričkali. Ako sta prišla lahko na ministrsko listo Hanžek in Hrasnica, vidimo, da niti v Beogradu niso na jasnem kdo je pravi Jugoslovian. V svobodni, demokratični, skupni domovini hočemo, da se odmerjajo Slovincem in Hrvatom prav iste pravice kakor bratom Srbom ter da se uraduje evropsko, ne pa balkansko. Nič drugega. Če je ta naša zahteva „dunajska“ ali berlinska, nas prav nič ne ženira in odkrito izjavljamo, da nismo taki hlapci, ki ponižno prenašajo batine in brce ter navdušeno odobravajo krivice in kozle samo zato, ker so te batine, brce in kozli — pristno jugoslovanski! V Jugoslaviji naj zavladajo red, poštenost, pravičnost in kulturnost, potem bodo slovenski carinarski uradniki med najglasnejšimi pevci himen na resnično svobodo. Dokler pa vsega tega ni, dokler vlada vedno isti duh srbskih radikalcev, absolutističnih reakcionarcev, ne smemo molčati. Iz ljubezni do napredka in svobode ne smemo odnehati in ne odnehamo.

Paberki. Sedaj imamo novo vlado v Beogradu: slov. klerikalno, srb. radikalno. O usodi javnih nameščencev bo odločeval kapitalistični in veleagrarni Protić s svojo gardo. Dobro vemo, da od nove vladne gospode nimamo nič posebnega pričakovati. Saj sede v vladi slovenski klerikalci, ki so mnenja, da uradnik samo žre in zopet žre. Toda naj bode Protićeva kompanija prepričana, da bo današnja revolucionarna doba kaj hitro pomedla z ljudmi, ki so jim ljudske potrebe deseta briga in vidijo le strankarske koristi in lastni žep. Če drugi ne, bodo jugoslovanski proletarci poskrbeli za to, da solunski „junaki“ ne bodo dolgo vladali. Če se oziramo samo na to, kar piše radikalno časopisje, moramo občutiti gorko bolelost, ki tvori Jugoslaviji največje notranje in tudi zunanje-politične nepravilike. Če samo pogledamo pisavo listov „Tribune“ in „Samouprave“ v Belemgradu, „Srbije“ v Mitrovici in „Zastave“ v Novem Sadu, vidimo, da ti ljudje še danes govore le o Srbiji, kakor da Jugoslavije ni, in da smatraje Hrvate in Slovence za manj vredne. Pri tem pa radi sprejemajo pomoč slovenskih klerikalcev, svojih nekdanjih najhujših sovražnikov in avstrijskih pomagačev. Res, reči se sme, da so se klerikalci in radikalci

našli kot enakovredni zavezniki in bratci! Naglašati je pa treba, da se ne sme političnih zločinov radikalcev in njihove strankarske samopašnosti pripisovati srbskemu delu naroda. To bi bilo ravno tako krivično, kakor če bi Srbi hoteli slovenski del naroda presojati in obsojati samo pri tem, kar vedo o klerikalcih. Ne, vkljub temu, da imamo takšnih ljudi preveč, smo uverjeni, da bo nesrečni radikalski in klerikalni vpliv na jugoslovansko dušo prenehal in da se skozi vse notranje in zunanje težave dokopljemo do lepših razmer. V to je pa treba, da vsi dobromisleči strnemo svoje vrste, ne v strankarski strasti in medsebojnem sovraštvu, ampak v delu za ljudstvo in za demokratizacijo naše uprave. Naš parlament mora postati glavni činitelj ustave in uprave, on mora biti ono orodje, s katerim si svobodno in demokratsko ljudstvo zgradi, olepša in utrdi svojo svobodno, močno in demokratsko upravljano Jugoslavijo. Vkljub vsem mračnim izkušnjam prošlosti in sedanjosti verujemo v svojo lepšo bodočnost in hočemo zanjo delati. Naš cilj: Jugoslavija. Naše sredstvo: Svoboda, demokracija, socialna pravica.

Darila za „Društvo drž. uslužbencev“ v Ljubljani. Za društvo so darovali: go-

spodje Fortunič Stjepo 10 K, Schiffrer Leon 7 K, Mandelj Jos., Bonfioli Arcadio, Tome Ivo, Hladky Karel, Poletti-Kopešić, Golob Fran, Babnik Ivo, Aleš Fran, Gerčar Pavel, Lojk Bernard, Petrovič Ant., Jelčič Cvetko, Bricelj Josip, Stegu Milan, Logar Viktor, Velkavrh Stanko, Lindtner Pavel, Vizjak Srečko, dr. Zajec Ivan po 5 K, Preinfalk Fric 3 K; skupaj 115 K; vsi uradniki tobačne tovarne v Ljubljani. Iskrena hvala; vivante sequentes! — Društvo drž. uslužbencev kraljestva SHS — Ljubljana.

Kultura.

Štiridesetletnica „Ljubljanskega Zvona“. Ljubljanski Zvon slavi letos radek literaren jubilej: štiridesetletnico svojega delovanja. Njegova zgodovina je obenem zgodovina slovenskega slovstva in našega kulturnega napredka v tej dobi; zakaj od svojega početka pa do današnjih dni, je Zvon določeval smer našemu slovstvu, deloma s svojimi poezijami in leposlovjem, deloma s svojo kritiko. Njegovi sotrudniki so naši najboljši pripovedniki, pesniki, kritiki; iz njega je vzniknila naša moderna. Pomlajal se je od generacije do generacije z novimi svežimi močmi; zato je ostal

njegov duh čil in življenjska moč mu ni sedaj nič manjša, kakor je bila v prvih njegovih letih. V jubilejskem letniku bodo sodelovali naši najboljši pesniki in pisatelji. Glavni pripovedni spis, ki bo začel že v prvi številki izhajati, bo dr. Šorlijev roman „Gospa Silvija“, ki je zajet iz modernega življenja. Visoko kroniko, katera je vzbudila v preteklem letniku toliko zanimanja in pritrjevanja, bo pisatelj nadaljeval. Da se bo mogel Ljubljanski Zvon v dosednji smeri razvijati in spopolnjevati, zato potrebuje čim več naročnikov. Založništvo vabi vsled tega vse ljubitelje slovenskega leposlovja, da pristopijo v vrsto Zvonovih naročnikov. Vsled podvojenih stroškov za papir in honorarje, je založništvo primorano povišati celoletno naročnino na K 70.—, oziroma polletno na K 35.— in četrtletno na K 17.50. Dosedanje naročnike, kateri bodo listu brez dvoma ostali zvesti tudi naprej, prosi založništvo, da pridobivajo nove naročnike. Ljubljanski Zvon se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6. Revijo najtopleje priporočamo!

Tovariši, organizirajte se: Vaša korist — in Vaša čast to zahtevata.

BARVA **KEMIČNO** **ČISTI**
vsakovrstno blago, obleko 18—3

PERE domače perilo (pošilja po isto na dom) **SVETLOLIKA** ovratnike, zapestnice in srajce ::

Tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4. — — — — — **LJUBLJANA**, Podružnica Selenburgova ulica 3
Podružnice: **MARIBOR** — **NOVO MESTO**.

VELIKA Na debelo! Na drobno!
ZALOGA :: : Solidne cene! : :: **BOGATA**
manufakturnega **LASTNI MODNI ATELJE.** **IZBIRA**
ter inozemskega **OBLEK** lastnega
modnega blaga. **Srajce, samoveznice (kravate), nogavice i. t. d.** izdelka po naj-
novejšem kroju.
PRVA KRANJSKA RAZPOSILJALNA 8—5

SCHWAB & BIZJAK
LJUBLJANA, Dvorni trg, pod Narodno kavarano.

: MODNA : T. EGER
TRGOVINA
v Ljubljani, Sv. Petra c. 2

Priporočila za gospode in ima vedno v zalogi najmodernejše kravate, ovratnike, trde in mehke, žepne robce, srajce, naramnice, nogavice in rokavice. Za dame najmodernejša svila, gladka in v barvah za bluze, ovratniki zadnje novosti, nogavice in rokavice v vseh cenah in elikostih, pasovi, vlasnice, igle, brože, steznike itd. itd. 28—1

Parfume in kozmetične potrebščine vedno najfinejše v zalogi.
Članom društva javnih nameštencev proti izkazu legitimacije 10% popusta.

I. C. Kotar,
Ljubljana,
Wolfova ul. 3.
3—6

Vzajemno podp. društvo v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.
Posojila na osebni kredit: 6% —
Posojila na hipoteke: 5 1/2% — Me-
sečna odplačila. Ranžirska posojila
na več let; mali vračevalni obroki.
Pisarna: Kongresni trg 19.
Uradne ure od 8. do 12. ure. — Prospekti brez-
plačno na razpolago. — Rezervni zaklad nad
500.000 K. — Hranilne vloge 3 1/4%.

Papir, pisarniške potrebščine

Priporočila se tvrdka 4—6
Jos. Petelinc
trgovina z galanterijskim in mod-
nim blagom, zaloga šivalnih stro-
jev in njih posameznih delov.
Ljubljana, Sv. Petra n. 7.

SPECIJALNA TRGOVINA
Z JUVELI, ZLATNINO IN URAMI
LUD. ČERNE
LJUBLJANA,
WOLFOVA ULICA 3. 16-3

F. P. Zajec
Ljubljana,
Stari trg 9.
Bogata zaloga očal, ščipalcev, umet-
nih oči, daljnogledov, toplomerjev,
barometrov itd. Trgovina z urami,
zlatino, juveli in srebrnino.
Tovarniška zaloga gramofonov in plošč.
Vsa popravila se izvršujejo strokov-
njsko v lastni delavnici.
Električen obrat.

A. Mihelič, Ljubljana
Šelenburgova ulica 1.
15—3
Trgovina s ščetinastimi iz-
delki, Galanterija in par-
fumerija. Edina zaloga
jugoslovanskih
K V A R T
k a k o r
tarok,
marijaš, whist, „primorka“.

Papir, pisarniške potrebščine
razmnoževalne aparate, črnilo,
šolske potrebščine i. t. d. i. t. d.
kupite najbolje pri tvrdki
Ivan Gajšek, prej. I. Bahovec
— papirna trgovina —
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 2
poleg Prometne banke. 6—5

Naročajte „Naš Glas“

17-3

Marija Tičar

Ljubljana

Velika zaloga uradnih in šolskih potrebščin. Največja izbira razglednic in pisemskega papirja. Na drobno in debelo.

Baterije žarnice vseh tipov
elektrotehn. predmeti
Gen. rep. za kraljestvo SHS
Janko Pogačar Ljubljana, Mesni trg 23

Westinghouse
Watt
Kremenezky
Metax
Eksport & Import

5-6

„Balkan“ ^{trgovska, spedijska in komisijska d. d.}

Ljubljana, Dunajska cesta št. 33.

Mednarodni prevozi. Spedicije vseh vrst. Zaccarinjenje. Selitve. Nabiralni vozi na vse strani. Javno skladišče z lastnim železniškim tirom. Reekspedicije itd. itd.

Brzjavljavi: „BALKANSPED“.

Interurban telefon 366.

10-4

Vedno
najnovejše

Od
dobrega
najboljše

Specijalna
modna in športna trgovina
:: za gospode in dečke ::

J. KETTE, Ljubljana
Franca Jožefa cesta 3.

1-6

Prva ugoslovanska zlatarska delavnica
Alojzij Fuchs — Selenburgova ul. 6.
Kupujem staro **zlatu in srebru**
po najvišjih cenah, priporočam veliko
zalogo zlatnine, srebrnine, ur, briljan-
tov itd. — Vsa popravila in nova dela
se izvršujejo v lastni delavnici točno
in solidno. — Kupujem staro zlato in
srebro, istotako briljante in diamante.
20-8

Kavarna „Central“

19-3

se priporoča za mnogo-
brojen obisk. Pristna kava,
cena in solidna postrežba.

Stefan Miholič, kavarnar
Ljubljana - - Sv. Petra nasip

Drogerija „ADRIJA“

Fotomanufaktura

22-8 Parfumerija

B. Čvančara

Ljubljana, Selenburgova ul. 5.